

Er is geen absolute tegenstelling tussen Vlamingen en Franstaligen over de toekomst van het koningschap.

Lange tijd was Vlaanderen koningsgezind en Wallonië republikeins. Vandaag, als door een list van de geschiedenis, zou de situatie omgekeerd zijn. Vlaanderen zou veel meer voor een republiek zijn, of toch veel minder monarchistisch, en Wallonië meer koningsgezind. Die perceptie klopt niet helemaal. De houding tegenover het koningshuis verliep lange tijd op basis van filosofische tegenstellingen en minder via sociaal-economische breuklijnen. De buitengewone polarisering rond de koningskwestie plaatste de katholieke wereld en de niet-confessionele wereld tegenover elkaar. De volksraadpleging van 1950 over een terugkeer van Leopold III als koning resulteerde in een 'ja' in de katholieke bastions in het hele land, terwijl 'neen' het haalde in de socialistische en liberale machtscentra in Brussel, Vlaanderen en Wallonië. Uiteraard wogen godsdienst en katholieke structuren toen veel zwaarder in Vlaanderen dan in het Franstalig landsgedeelte.

De filosofische kloof is beetje bij beetje afgestompt, zonder daarom helemaal te verdwijnen, en dat vooral na de troonsbestijging van Albert II in 1993. Langzamerhand heeft zich een meer territoriale visie opgedrongen. Volgens het heersende discours heeft de katholieke koning plaatsgemaakt voor de francofiële, zoniet francofone vorst. Maar alweer is de realiteit genuanceerder.

Enerzijds heeft de koning zijn rol gespeeld op de momenten dat het nodig was. Anderzijds is het min-

De tijd lijkt rijp om het koningschap sereen te hervormen.

PASCAL DELWIT

ste wat je van het staatshoofd mag verwachten dat hij een centripetale visie heeft op de toekomst van zijn staat: alles samenhouden. Voor de rest heeft Albert II de komst en de evolutie van het federalisme grotendeels omarmd, en heeft hij zich ingebed in de ontwikkelingen van het koningschap. Op kruissnelheid is zijn interventionisme al met al beperkt geweest.

Met deze nuanceringen kunnen we inzien dat het smeulende debat over de toekomst van de monarchie niet herleid mag worden tot een dialoog tussen 'noord' en 'zuid'. Ik zie drie posities.

De eerste wil een louter protocolair koningschap, zelfs de komst van een (Vlaamse) republiek. We kennen de positie van het Vlaams Belang en, vanuit een democratische visie, die van de N-VA.

Een tweede groep wil de rol van de koning behouden. Dat uitgangspunt wordt vooral onderschreven door het cdH en duidelijk

ook door de MR.

Tussen de twee posities in vinden we de voorstanders van een 'modernisering' van het koningschap: CD&V, Open VLD, sp.a, Groen, Ecolo en PS. Voor die partijen hoeft het geen louter protocolaire monarchie te worden, maar volstaat een herschikking van de privileges van de koning. Moet de koning bijvoorbeeld wel wetten ondertekenen en afkondigen? Die vraag leeft sinds koning Boudewijn in 1990 weigerde de abortuswet te ondertekenen.

Vandaag lijkt de tijd rijp om zo sereen als mogelijk hervormingen door te voeren. Niet voor niets heeft Albert II er in de tv-toespraak over zijn troonsafstand op gealludeerd.

Van een tegenstelling tussen het noorden van het land dat voor een 'big bang' zou zijn, en het zuiden, dat het immobilisme zeer genegen zou zijn, is dus geen sprake. Vergeet ook niet dat de wijzigingen in het dotatiesysteem voor de koninklijke familie tot stand gekomen zijn via een meerderheid zonder voorstanders van grote omwentelingen in het koningschap en waarvan de premier een Franstalige is.

Niet voor niets heeft Albert II in de tv-toespraak over zijn troonsafstand gealludeerd op hervormingen.

Pascal Delwit
Politicooloog ULB